

### CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Przy okazji wizyty w monasterze nie można nie zwrócić uwagi na mistyczną, fascynującą muzykę, która towarzyszy nabożeństwu prawosławnemu, jakże odmienną od tej z obrządków zachodnich. Muzyka obu liturgii, katolickiej i prawosławnej, wywodzi się z tego samego źródła: ludowych zaśpiewów religijnych. Śpiewy te były spisywane przez kantorów w postaci tak zwanego zapisu semiologicznego, czyli rozmaitych linii, zakrętasów, ślimaków, ilustrujących przebieg linii melodycznej. W kościele katolickim papież Grzegorz I Wielki, uznając, że muzyka liturgiczna nie jest sprawą, o której decydować każdemu kantorowi z osobna, zarządził ujednoczenie tych melodii i zapisów w XII wieku. W ten sposób powstały chorały gregoriańskie, czyli jednogłosowe pieśni śpiewane przez chór. W kościele prawosławnym tradycja śpiewu bardziej czerpała z Grecji i Bizancjum, zatem od początku śpiewy te były wielogłosowe: na tle niskiego, jednostajnego dźwięku (zwanego burdonowym) melodię prowadziły wysokie głosy. Tym chyba należy tłumaczyć to, że do muzyki prawosławnej nigdy nie dołączyły instrumenty, na przykład organy. Charakterystyczny wpływ wschodni słychać również poprzez pojawiające się w melodiach ciekawe dla zachodniego ucha ćwierćtony. O pięknie tej muzyki świadczy to, że jej zapis w wykonaniu bułgarskiego chóru żeńskiego Les Mystere des Voix Bulgares mknie w przestrzeń kosmiczną na pokładzie sondy Voyager jako dziedzictwo i posłannictwo ludzkości.

Bartosz Czyczerski, *Góry znów odkryte.*  
[w:] „Poznaj świat” nr 4(615), s.18.

#### 1. Zamieszczony fragment artykułu wskazuje na:

- a) cechy architektury kościelnej
- b) podobieństwo liturgii katolickiej i prawosławnej
- c) cechy muzyki liturgicznej
- d) różnice w zapisie melodii prawosławnej i katolickiej

#### 2. Kantorzy zajmowali się:

- a) tworzeniem melodii
- b) wykonywaniem utworów
- c) badaniem kultury bizantyjskiej
- d) spisywaniem melodii

#### 3. Źródłem muzyki liturgicznej jest:

- a) kultura ludowa
- b) twórczość kantorów
- c) kultura dworska
- d) cywilizacja starożytna

#### 4. Chorały gregoriańskie powstały w wyniku:

- a) przenikania się różnych kultur
- b) papieskiej decyzji
- c) wpływów greckich i bizantyjskich
- d) niechęci papieża do prawosławia

#### 5. W muzyce prawosławnej nie usłyszymy:

- a) głosów niskich
- b) głosów wysokich
- c) ćwierćtonów
- d) organów

#### 6. „Posłannictwo” muzyki prawosławnej polega na tym, że:

- a) przekazuje informacje o wartościach uznawanych przez Ziemian
- b) toruje ludziom drogę do zdominowania innych cywilizacji
- c) uczy mieszkańców innych planet wrażliwości na piękno
- d) ułatwia ludziom podróżowanie w Kosmosie

### NAUKA O JĘZYKU

#### 7. Synonimami są wyrazy:

- a) kara i nagroda
- b) sukces i porażka
- c) zwycięstwo i zwycięzca
- d) honor i godność

#### 8. Homonimami są wyrazy, które:

- a) mają to samo znaczenie, ale brzmią różnie
- b) mają znaczenie przeciwstawne
- c) są skierowane bezpośrednio do odbiorcy tekstu
- d) mają to samo brzmienie, lecz różne znaczenia

#### 9. W zdaniu *Po paru dniach zdecydował się pójść na spotkanie z przyjaciółmi.* – jest podmiot:

- a) logiczny
- b) domyślny
- c) szeregowy
- d) zbiorowy

#### 10. Orzeczenie imienne zawiera zdanie:

- a) Jestem tutaj.
- b) Jestem z tobą.
- c) Jestem zmęczony.
- d) Jestem w teatrze.

#### 11. W zdaniu *Wczoraj kupiłem jej czekoladę z orzechami.* - przydawka jest wyrażona:

- a) rzeczownikiem
- b) wyrażeniem przyimkowym
- c) zaimkiem
- d) przysłówkiem

#### 12. Nieprawidłowo zastosowano dopełnienie w zdaniu:

- a) Daj mi wody.
- b) Dotknij trawy.
- c) Użyj szczoteczki.
- d) Przestrzegaj przepisy.

**13. W zdaniu *Mimo kłopotów ma pogodną twarz.*  
– jest okolicznik:**

- a) przyzwolenia
- b) warunku
- c) przyczyny
- d) sposobu

**14. Imiesłów przymiotnikowy znajduje się w zdaniu:**

- a) Miała długie warkocze.
- b) Denerwował go zepsuty silnik.
- c) W sali balowej było wiele osób.
- d) Czekala na wyniki egzaminu.

**15. Imiesłowem przymiotnikowym czynnym jest wyraz:**

- a) palący
- b) widząc
- c) wzięwszy
- d) namalowany

**16. Nieprawidłowo zastosowano imiesłów w zdaniu:**

- a) Przyszedłszy do szkoły, zmienił obuwie.
- b) Poczekawszy chwilę, poszedł dalej.
- c) Pisząc list, wrzucił go do skrzynki.
- d) Czytając książkę, robił notatki.

**17. Błędnie utworzono imiesłów:**

- a) pomógłszy
- b) plółwszy
- c) upiekłszy
- d) zaniósłszy

**18. Błędnie zbudowano zdanie:**

- a) Siedząc przy stole, kręcił się na krześle.
- b) Jedząc ciastko, poplamila ręce.
- c) Biegając drogą, upadł jej zeszyt.
- d) Recytując wiersz, uśmiechała się do publiczności.

## LITERATURA

**19. Wodzem Achajów w wyprawie na Troję był:**

- a) Achilles
- b) Menelaos
- c) Agamemnon
- d) Odyseusz

**20. Przyczyną wojny trojańskiej było:**

- a) zabicie Minotaura
- b) rozgniewanie Zeusa
- c) porwanie Heleny
- d) uwięzienie Heraklesa

**21. Przed walką z Achillesem Hektor domagał się:**

- a) wyboru broni
- b) poszanowania zwłok pokonanego
- c) spisania testamentu
- d) zamiany zbroi

**22. Bajka jest utworem:**

- a) synkretycznym
- b) epickim
- c) lirycznym
- d) dramatycznym

**23. Morał bajki I. Krasickiego pt. „Ptaszki w klatce”  
odnosi się do problemu:**

- a) ochrony środowiska
- b) pracy na rzecz innych
- c) wolności narodu i człowieka
- d) przyjaźni

**24. „Kto nie doznał goryczy ni razu,  
Ten nie dozna słodczy w niebie”  
– mówi w „Dziadach”:**

- a) Guślarz
- b) Aniołek
- c) Widmo złego pana
- d) Dziewczyna

**25. Dramat jako rodzaj literacki cechuje:**

- a) smutne zakończenie
- b) występowanie narratora
- c) tajemniczość zdarzeń
- d) tekst główny i tekst poboczny

**26. Goplana (w „Balladynie”) nakazała Skierce, aby:**

- a) zawiódł Kirkora do chaty Wdowy
- b) wrzucił Alinie garść malin do dzbanka
- c) rozkochał Alinę w Kirkorze
- d) zabił Balladynę

**27. Goplana ingerowała w świat ludzi, ponieważ:**

- a) chciała być prawdziwą kobietą
- b) chciała rządzić krajem Kirkora
- c) zakochała się w człowieku
- d) mściła się za zniszczenie przyrody

**28. Żona pana Piotra w satyrze I. Krasickiego  
pt. „Żona modna” była:**

- a) wierna polskim obyczajom
- b) uległa wobec kaprysów męża
- c) skromna i niewymagająca
- d) zafascynowana obcą kulturą

**29. Satyra wprowadza w świat przedstawiony:**

- a) deformację
- b) realizm
- c) fantastykę
- d) kontrast

**30. Krzyżacy (w powieści H. Sienkiewicza) uwięzili  
Danusię w zamku w:**

- a) Szczytnie
- b) Malborku
- c) Krakowie
- d) Toruniu